

מטות, מסעי (223)

מטות

השפעת הדיבורים

לא יחל דבורו כָּל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה (ל.ג.)

כתב החיד"א בשם סבו בעל "חסר לאברהם": כל דיבור שמדבר האדם, אם הוא של מצוה נעשה מלאך קדוש, ואם הוא של טומאה, נברא מלאך רע, ואם הוא של בטלה, נברא מלאך של בטלה. והתפילה והתורה שאדם מדבר בוקעת את הרקיע ועולה למעלה. וכאשר האדם מדבר דיבור רע, מטמא את נשמתו, וחלק דיבור הקדושה עולה למקום טומאה הדומה אליו, ונשאר החלק הקדוש חבוש בבית האסורים, וכמה טורח עושה לקונו עד שמוציאו משם. וכן אמרו בזוהר הקדוש: כל דיבור שיוצא מפיו של האדם מעורר למעלה אם לטוב אם לרע. וכתב הרב חיים ויטאל: כל מה שמדבר האדם, הדיבור הוא חלק מחיות נשמתו. והראיה, כשיוצאת הנשמה לא נשאר לא הבל ולא דיבור, ונמצא שאותו ההבל שהוא מדבר הוא חלק נשמתו, לכן נצטוונו שלא לדבר דברים בטלים שמפסיד בהם חלק נשמתו.

ספר "אוצרות התורה"

הגורם לחבר לקבל שכר, יקבל שכר

נָקָם נָקָמָה בְּנִי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְּיָנִים (ל.א.ב.)

מדוע נקראת זו "נָקָמָה בְּנִי יִשְׂרָאֵל"? משום שנענשו על ידם בהחטאים אותם בשטים. הרב לייב חסמן מעורר בזה הערה רבה: שהמחטיא את חבריו, מלבד שיתן את הדין על מה שגורם לו לחטוא, יקבל גם עונש על כך שהלה נענש על מה שחטא, שהרי הוא גורם לכך. ומידת טובה מרובה ממידת פורענות, שהמזכה את חבריו לקיים רצון השי"ת, מלבד ששכרו שמור איתו לנצח, ו"יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל חיי עולם הזה", הרי נמצא שעשה עמו גמילות חסדים לעולם ועד, ושוב "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה יותר מכל חיי עולם הבא", אם כן מה גדול חסד המזכה, שהנחיל לחבירו כל חיי עולם הבא, ובזה יגדל גם שכרו שבעתיים על ידי שקוננה לעצמו שעה של מעשה טוב כזה, לזכות חבריו בשעה של תשובה ומעשים טובים

ספר

"לתתן עליון"

בְּנוּ לָכֶם עָרִים לְטַפְכֶּם וּגְדֹרֹת לְצִנָּאְכֶם וְהֵי־צֵא מִפִּיכֶם

תַּעֲשׂוּ (ל.ב.כד.)

אדם שמחבב את הממון והוא להוט אחריו, אין לתת אימון בדיבורו, שכן תאוות הממון מביאה את האדם לידי הפרת דיבורו. והנה, מצינו במדרש שאמרו בני גד ובני ראובן: "גדרות צאן נבנה למקננו וערים לטפנו",

שדאגו למקנה ואחר כך לטף, ואילו משה אמר להם: אל תהיו עושים את הטפל לעיקר, כי אם "ערים לטפכם וגדרות לצאנכם", תחילה דאגו לשלום טפכם ואחר כך לשלום רכושכם. לפיכך מוסיף משה ואומר להם: אם תעקרו מקרבכם את המידה הרעה הזאת, לחבב את הרכוש יותר מן הטף, כי אז, והיוצא מפיהם תעשו, אפשר יהיה לסמוך על דיברתכם, מתוך בטחון כי תקיימוה.

מענינה של תורה בשם "כתב סופר"

מסעי

המסע היחיד שאין צורך להזכיר.....

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' (ל.ג.ב.)
לכאורה יש להתפלא, כי את כל המסעות רשמה התורה, ורק את המסע הגדול והחשוב ביותר: "ויבואו מדבר סיני ויחן שם ישראל נגד ההר", לא הזכירה כלל ברשימת המסעות? והלא אמרו חז"ל (ברכות לב:): "ואנכי לא אשכחך", זה מעשה סיני! אלא צריך לומר שרשימת המסעות שבפרשתנו היא "היסטורית", בכדי שלא נשכח דברים שהיו ואינם עוד, אבל על קבלת התורה נאמר "כי הם חיינו", ואין העולם מתקיים אלא בזכות התורה, כדברי הנביא (ירמיה לג, מה): "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", העולם קיים על לימוד התורה, ולכן ברא הקב"ה את עולמו ככדור, כדי שכאשר בצד אחד לילה, שנברא לשינה, יהיה יום בצד אחר, ושם ילמדו תורה, כדי שאף לא לרגע ישובת העולם מתורה, ויתבטל מהוית קיומו. דבר כזה שהוא חי וקיים מאז ולתמיד, בכל רגע ורגע בחיי העולם, ולעולם לא יפסיק, לא היה צריך לרשום.

ספר שלל לא יחסר בשם הר' מרדכי יהודה לייב זצ"ל

וַיָּשָׁב בָּהָּ עַד מוֹת הַפָּהָן הַגָּדֹל (ל.ה. כה.)

כתב בספר "ישמח משה": שנינו: עדים שהעידו בפלוני שחייב גלות והוזמו, אין גולים תחתיו ואין נוהג בהן דין של 'כאשר זמם' (מכות). לכאורה מהו ההבדל שבין עונש גלות לשאר עונשים. רש"י כאן מבאר מה טעם יושב הרוצח בשגגה בעיר מקלט עד מות הכהן הגדול והרי עלולים הגולים הללו להתפלל למיתתו ובמה חטא הכהן הגדול, לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו, כל זה שייך רק בהורג בשגגה, לא מתוך בחירה ומזיד, אזי יש טענה כנגד הכהן הגדול שמיעט להתפלל שלא תארע 'תקלה' כזו. אבל ברוצח במזיד, העושה מעשהו מתוך בחירה, לא שייך שיתפלל הכהן הגדול למנוע זאת. לפי זה מובן מפני מה שאין עדים זוממים גולים, שהרי עדות השקר שלהם נאמרה במזיד, מתוך בחירתם ברע, ואין כל תביעה על

הכהן הגדול, לכן אינם גולים כדי שלא יתפללו על מיתת
הכהן הגדול. **ספר "להתעורר באהבתך"**

פֶּאֶשֶׁר צָוָה ה' אֶת מֹשֶׁה בְּעֶשְׂרֵי בְּנוֹת צִלְפָּחָד (לו.י)
מדוע שינה הכתוב מהסדר, שבדרך כלל מקדים המעשה
ואחר כך מוסיף 'כאשר צוה', ואילו כאן אמר תחילה
'כאשר צוה' ואחר כך הוסיף ואמר 'כן עשו'? מבאר
האור החיים הקדוש: לפי שהקב"ה התיר לבנות צלפחד
להינשא לכל אדם, והוציאון מכלל המצוה הכללית, בא
הכתוב להודיענו שאף על פי שה' נתן הבחירה בידן, עם
זאת לא עשו אלא כמצות המלך לבני ישראל. וזהו
שפתח ואומרו 'כאשר צוה', היינו כמצוה הכללית, "כן
עשו" ולא כהיתר שניתן להן. ומדוקדק לשון הכתוב, כי
אם היה אומר תחילה **"וְעֶשְׂרֵי בְּנוֹת צִלְפָּחָד פֶּאֶשֶׁר צָוָה
ה' "**, היה משמע שהכתוב בא לספר על המעשה שעשו,
וב"פֶּאֶשֶׁר צָוָה ה' ", בא להודיע כסדר הרגיל שהדבר
נעשה מצד ציווי ה'. אולם באומרו תחילה **"פֶּאֶשֶׁר צָוָה
ה' "**, ואחר כך הודעת המעשה, משמע כי לא בא להודיע
המעשה אלא לשלול עשיית ההיתר שניתן להן בניגוד
למצוה הכללית. **רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"**

האדם בא לעולם לקיים המצוות בפועל

פֶּאֶשֶׁר צָוָה ה' אֶת מֹשֶׁה בְּעֶשְׂרֵי בְּנוֹת צִלְפָּחָד (לו.י)
בירושלמי (שבת פ"א ה"ב) : כל הלומד תורה ואינו
מקימה נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו, ולא יצא לאויר
העולם, ולכאורה יפלא על הלשון הזה, הלא די היה
לומר: נוח לו שלא נברא? אלא יש לבאר, כי הנה בגמרא
(נדה ל:) מובא כשהעובר במעי אמו, נר דלוק לו על
ראשו, וצופה בו מסוף העולם ועד סופו, שנאמר: **"בהלו
נרו עלי ראשי"**, ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר
מאותם הימים, שנאמר: **"מי יתננו כירחי קדם"**, ומלאך
מלמד אותו את כל התורה כולה, שנאמר: **"ויורני ויאמר
לי יתמוך דברי לבך שמור מצותי וחיה"**. וכיון שיוצא
לאויר העולם, בא מלאך וסוטר על פיו ומשכחו את כל
התורה כולה ע"כ. ואם כן למה יצא לאויר העולם? אלא
כדי לקיים המצוות, וכאשר עורנו במעי אמו, איך יניח
תפילין, ואיך יטול לולב, וכך שאר המצוות. אבל זה
שהוא לומד ואינו מקיים, נוח היה לו שנהפכה שלייתו
על פניו והיה נשאר במעי אמו, שאם ללמוד בא, הרי
במעי אמו היה לומד ויודע יותר, ולמה יצא לאויר
העולם, אלא על כרחך שיצא לאויר העולם כדי לקיים
את המצוות, ובזה משלים כוונת הבריאה, כי במעי אמו
לא היה יכול לקיים המצוות.

משוש תבל מאת הרב עובדיה יוסף זצוק"ל

מוסר: נוח לרצות: התורה הקדושה מלמדת אותנו
למחול ולסלוח. גם כאשר נעשה כנגדנו עוולות קשות.
לא תמיד בכוחו של הפוגע לתקן את אשר עיוות בזדון
או בשגגה, ומכל מקום הבעת צער אמיתית ראויה
למחילה. עלינו לזכור כיהודים בני אהרם יצחק ויעקב,
שהריצוי והמחילה הם הגורמים לכך שתיקבל התשובה

על עבירות שבין אדם לחבירו, ולחוס על מבקשי
הסליחה, כדרך שהורה **הרמב"ם**: **אסור לאדם להיות
אכזרי ולא יתפייס אלא יהא נוח לרצות וקשה לכעוס.**
ובשעה שמבקש ממנו החוטא למחול, מוחל בלב שלם
ובנפש חפצה, ואפילו הצר לו וחטא לו הרבה, לא יקום
ולא יטור, וזהו דרכם של זרע ישראל ולבם הנכון (הלכות
תשובה פ"ב) **ספר "אדרבה תן בלבנו"**

הלכה: ליהזר משיחת חולין ושחוק בט"ב

כתב השו"ע (סי'תקנה סכ"ה): כל המתאבל על ירושלים
זוכה ורואה בשמחתה וכו'. **כתב הפסקי תשובות** (אות
כג): ויש למעט בדיבור ולהימנע משיחה יתירה ומללכת
ככנופיה כי זה גורם לשחוק וקלות ראש רק ילך יחידי
או עם עוד אחר כאבלים ונזופים ולא יפסיקו מלדבר
מענייני החורבן. ויש מאוד ליהזר לא להראות ח"ו שום
שמחה וצחוק ח"ו בט"ב באב. **פסקי תשובות חלק ו'**

פתגם: בושה להיות חסר בושה

ספר "שמחה"

חקירה: מיתה

חי ומת הם דבר אחד, ורק מצבו של האדם השתנה, או
שהם שני דברים שונים, ומת הוא דבר חדש (המודות
לחקר ההלכה יט-כג: שני דברים)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ואלה הסוסים

ראש העיר, שהיה ידוע כאנטישמי מובהק, ביקר בגן
החיות העירוני. עבר לפני כלובים של האריות, הדובים,
הצבאים והזאבים, ומיד נתעורר בו יצרו: הלא כל אלה
יש להן שמות יהודיים, אסור לתת להם דריסת רגל בגן
זה. מיד סילקו את כל החיות האלה מן הגן. לבסוף
הציצו וראו, שנשארו רק הסוסים, החמורים, והחזירים.
ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קלג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר
בן גבי זווירה, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס
חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים
אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'יוז בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה,
אוריאל נסים בן שלום, פייגא אולגה בת ברנה, רבקה בת לויז, רישירד
שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן
אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה
שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה
ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת
חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה,
מסעודה בת בלח. יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

